

قرآن عین رحمت است

خداوند، «ربّ العالمین» و رسولش «رحمة للعالمین» است، یعنی تربیت واقعی در سایه هدایت انبیا امکان پذیر است. پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله برای همه ی انسان ها، در همه ی اعصار و تمامی مکان ها رحمت است و نیازی به پیامبر دیگری نیست . حتی ایشان برای ملائکه مقرب الهی نیز رحمت است .

در مقاله قبل با بهره گیری از تفسیر بعضی آیات قرآن برخی از مصداق های رحمت خدا در قرآن را بررسی کردیم، در این مقاله و در ادامه بحث گذشته به چند مورد دیگر اشاره می کنیم :

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ (انبیا - ۱۰۷)

و ما تو را جز رحمتی برای جهانیان نفرستادیم.

حکومت بندگان صالح بر زمین تبلور لطف و رحمتی است که در سایه رسالت بدست می آید و هر آنچه از رحمت نبوی صلی الله علیه و آله که در دنیا و آخرت نصیب افراد می شود، پرتوی از رحمت الهی است .

با یک نگاه کلی می توان نتیجه گرفت که همه ی احکام و دستوراتی که پیامبر اسلام آورده حتی جهاد، حدود و قصاص و سایر کیفرها و قوانین جزایی، برای جامعه ی بشری رحمت است .

خداوند، «ربّ العالمین» و رسولش «رحمة للعالمین» است، یعنی تربیت واقعی در سایه هدایت انبیا امکان پذیر است. پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله برای همه ی انسان ها، در همه ی اعصار و تمامی مکان ها رحمت است و نیازی به پیامبر دیگری نیست . حتی ایشان برای ملائکه مقرب الهی نیز رحمت است.

در حدیثی می خوانیم که جبرئیل به پیامبر صلی الله علیه و آله اظهار داشت که رحمت تو مرا نیز شامل شد .

در واقع عموم مردم دنیا اعم از مؤمن و کافر همه مرهون رحمت او هستند، چرا که نشر آئینی را به عهده گرفت که سبب نجات همگان است، حال اگر گروهی از آن استفاده کردند و گروهی نکردند ، این مربوط به خو دشان است و تأثیری بر عمومی بودن رحمت نمی گذارد.

خداوند، «رَبِّ الْعَالَمِينَ» و رسولش «رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ» است، یعنی تربیت واقعی در سایه هدایت انبیا امکان پذیر است. پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله برای همه ی انسان ها، در همه ی اعصار و تمامی مکان ها رحمت است و نیازی به پیامبر دیگری نیست . حتی ایشان برای ملائکه مقرب الهی نیز رحمت است

به هر حال در دنیای امروز که فساد و تباهی و ظلم و بیدادگری از در و دیوار آن می بارد، آتش جنگ ها در هر سو شعله ور است، و چنگال زورمندان بیدادگر حلقوم مستضعفان مظلوم را می فشارد، در دنیایی که جهل و فساد اخلاق و خیانت و ظلم و استبداد و تبعیض هزار گونه نابسامانی آفریده، آری در چنین جهانی مفهوم "رحمة للعالمین" بودن پیامبر از هر زمانی آشکارتر است.

چه رحمتی از این بالاتر که برنامه ای آورده که عمل به آن نقطه پایانی است بر همه این ناکامی ها و بدبختی ها و سیئه روزی ها، آری او و دستوراتش، برنامه و اخلاقش همه رحمت است رحمتی برای همگان و تداوم این رحمت سرانجامش حکومت صالحان با ایمان بر تمام معموره زمین خواهد بود.

قرآن

هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَ هُدًى وَ رَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ (جاثیه - ۲۰)

این (کتاب) برای مردم، وسیله ی بصیرت و هدایت و برای اهل یقین، مایه ی رحمت است.

در اینجا سه موضوع در آیه مطرح شده: "بصائر"، "هدایت" و "رحمت" که به ترتیب علت و معلول یکدیگرند، آیات روشنگر و شریعت بینا کننده انسان را به سوی هدایت می برد، و هدایت نیز مایه رحمت پروردگار است.

جالب اینکه "بصائر" را برای عموم مردم ذکر می کند، اما هدایت و رحمت را مخصوص کسانی که اهل یقینند، و باید چنین باشد زیرا آیات قرآن مخصوص قوم و گروهی نیست، بلکه تمام انسانها که در مفهوم "الناس" جمعند در آن شریکند، بی هیچ گونه محدودیتی از نظر زمان و مکان، ولی طبیعی است هدایت فرع بر یقین، و رحمت الهی نیز مولود آن است، و شامل حال همه نمی شود.

به هر حال اینکه می گوید: قرآن عین بصیرت و عین هدایت و رحمت است تعبیر زیبایی است که از عظمت و تأثیر و عمق این کتاب آسمانی حکایت می کند برای آنها که رهرو راهند و جستجوگر حقد.

تورات

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ فَلَا تَكُ فِي مَرْيَةٍ مِنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ وَ لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ (هود - ۱۷)

آیا آن کس که (همچون پیامبر اسلام) دلیل روشنی (مثل قرآن) از طرف پروردگارش دارد و بدنبال او شاهدهی از اوست، و پیش از او (نیز) کتاب موسی (که) رهبر و رحمت بوده است (بر آمدن او بشارت داده، مانند کسی است که این خصوصیات را نداشته باشد؟)، آنان (کسانی که حق جو هستند) به او ایمان می آورند، و هر کس از احزاب (و گروه های مختلف) که به او کافر شود، وعدگاهش آتش است. پس، از آن در تردید مباش (که) قطعاً آن (وحی، کلام) حقی است (که) از پروردگارت (نازل شده)، اگر چه اکثر مردم ایمان نیاورند.

از تدبر در آیه می توان نتیجه گرفت که کتب آسمانی و قوانین الهی، راه هدایت و وسیله ی رحمت برای مردم هستند. و البته امامت و رحمت باید در کنار هم باشند. اما نکته مورد توجه این است که چرا تنها اشاره به تورات شده؟

مانگونه که گفتیم یکی از دلائل حقانیت پیامبر (صلی الله علیه و آله) در آیه فوق کتب پیشین ذکر شده، ولی تنها از کتاب موسی ذکری به میان آمده، در حالی که می دانیم بشارات ظهور پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) در انجیل نیز هست.

این موضوع ممکن است به خاطر آن باشد که در محیط نزول قرآن و ظهور اسلام یعنی مکه و مدینه بیشتر افکار یهود - از میان اهل کتاب - منتشر بوده است و مسیحیان در نقاط نسبتاً دورتری زندگی داشتند، مانند " یمن"، " شامات"، و نجران که در کوهستان های شمالی یمن در فاصله ده منزلی صنعاء واقع شده است.

و یا به خاطر اینکه ذکر اوصاف پیامبر (صلی الله علیه و آله) در تورات به طور جامع تر و وسیع تری آمده است.

به هر حال تعبیر به " امام" در مورد تورات ممکن است به خاطر این باشد که احکام شریعت موسی (علیه السلام) به طور کامل در آن بوده و حتی مسیحیان بسیاری از تعلیمات خود را از تورات می گیرند.

گسترده گامی دامنه رحمت خدا ایجاب می کند که تمام وسائل حیات ما را تامین کند، ما از یک سو نیاز به کار و کوشش و حرکت داریم که بدون روشنایی روز ممکن نیست، و از سوی دیگر نیاز به استراحت و آرامش که بدون تاریکی شب کامل نمی شود

شب و روز

وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلِعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (قصص - ۷۳)

و از رحمت اوست که برای شما شب و روز را قرار داد تا در آن آرامش یابید و از فضل او (روزی خود را) بجویید، و باشد که شکر گزاید.

این آیه سخن از بخش عظیمی از مواهب الهی می گوید که هم دلیلی است بر مساله توحید و نفی شرک، و هم نمونه ای است از نعمت های خداوند که به خاطر آن شایسته حمد و ستایش است، ستایشی که گواهی است بر مختار بودن او در نظام آفرینش و تدبیر این جهان.

از رحمت الهی است که برای ما شب و روز قرار داد، تا از یک سو در آن آرامش پیدا کنیم، و از سوی دیگر برای تامین زندگی و بهره گیری از فضل خداوند تلاش کنیم، و شاید شکر نعمت او را بجا آوریم.

آری گستردگی دامنه رحمت خدا ایجاب می کند که تمام وسائل حیات ما را تامین کند، ما از یک سو نی از به کار و کوشش و حرکت داریم که بدون روشنایی روز ممکن نیست، و از سوی دیگر نیاز به استراحت و آرامش که بدون تاریکی شب کامل نمی شود.

امروز از نظر علمی ثابت شده است که در برابر نور تمام دستگاه های بدن انسان فعال و سرزنده می شوند : گردش خون، دستگاه تنفس، حرکت قلب، و سایر دستگاهها، و اگر نور بیش از اندازه بتابد، سلولها خسته می شوند و نشاط جای خود را به فرسودگی می دهد. و بر عکس، دستگاه های بدن در تاریکی شب در آرامش و آسایش عمیقی فرو می روند و در سایه آن تجدید قوا و نشاط می کنند .

بخش قرآن تبیان

منابع :

تفسیر نور

تفسیر نمونه